

LISA 10. TEENETEMÄRKIDE JA SÕJAVÄELISTE RINNAMÄRKIDE KANDMISE KORD

- 10.1 Kaitseväe vormikuuel on lubatud kanda au- ja teenistusmärke, haavatasaamise tunnusmärki ning meenemärke.
- 10.2 Aumärgid jagunevad riiklikeks ja ametkondlikeks teenetemärkideks.
- 10.3 Kõik Kaitseväes väljaantavad teenetemärgid on ametkondlikud teenetemärgid.
- 10.4 Teenistusmärgid jagunevad järgmiselt:
 - 10.4.1 sõjalise hariduse märgid;
 - 10.4.2 kursusemärgid;
 - 10.4.3 kutsemärgid;
 - 10.4.4 oskus- või saavutusmärgid.
- 10.5 Tavavormil kantakse metallist märki. Välivormil kantakse vaid neid märke, millel on kinnitatud tekstiilist märgid.
- 10.6 Õhtuvormil teenistusmärke ja väeosade teenetemärke ei kanta.
- 10.7 Sõjalise hariduse märkidest kantakse ühte, viimasena omandatud hariduse märki.
- 10.8 Maa- ja õhuväe tavavormi kuue paremal rinnataskul ning välivormi ja mereväe vormi nimesildi all kantakse kuni kahte teenistusmärki. Kuue vasaku rinnatasku või lindilõigete kohal kantakse lisaks kaplani eriala märki, osasid õhuväe kutsemärke ning Vabariigi Presidendi käsundusohvitseri ja- allohvitseri teenistusmärki.
- 10.9 Maa- ja õhuväe tavavormi kuue vasakul rinnataskul ja mereväe vormi vasakul hõlmal on lubatud kanda kuni kahte väeosa teenetemärki.
- 10.10 Metallist kaplani eriala märki (kutsemärk) kantakse tavavormi kuue ja vormisärgi vasaku rinnatasku või lindilõigete kohal rinnatasku telgjoone kohal. Ordineeritud kaplanid ja kaplan-praktikandid kannavad erialamärki vastavalt vaimuliku ordinatsioonile.
- 10.11 Oskus- ja/või saavutusmärki kantakse väli- ja tavavormil nimesildi kohal.

Teenetemärkide ning Kaitseväe teenistus- ja mälestusmedalite kandmine

- 10.12 Lindiga teenetemärke, teenistusmedaleid ja mälestusmedaleid (edaspidi koos *lindiga aumärk*) kantakse originaalis või miniatuuris. Vabariigi Presidendi osalusel toimuvatel pidulikel üritustel kantakse aumärke originaalis.
- 10.13 Välivormi jakil ja välivormi talvejopel on lubatud kanda lindiga aumärke ainult Kaitseväe juhataja vahetus alluvuses oleva struktuuriüksuse ülema korraldusel, kui osaletakse üksuse koosseisus auvahtkonnas, paraadil, pidulikul struktuuriüksuse rivistusel või muudel kaitseväelistel tseremooniatel.
- 10.14 Lindiga aumärke võivad kanda vaid aumärgi kavalerid.
- 10.15 Lindiga aumärgi miniatuur on aumärgi täpne vähendatud koopia, mis on üks kolmandik originaalsuurusest. Miniatuuride paigutusjärjekord on sama mis originaalidel.
- 10.16 Aumärke kantakse:

- 10.16.1 pidulikul tavavormil – ühte suurpaela, ühte kaelaristi ja ordenitähte ning vormikuu rinnaesisel vasakul pool rinnal kantavaid aumärke originaalis (kandja valikul);
- 10.16.2 õhtuvormil – ühte suurpaela (kuue all vestil), kuni nelja ordenitähte, kahte kaelaristi ning vormikuu rinnaesisel vasakul pool kõiki rinnal kantavaid lindiga aumärke kas originaalis hõlmal või miniatuuris revääril.
- 10.17 Lindiga aumärke kantakse ühel horisontaaljoonel taskust kõrgemal, märgi alumine serv taskuklapi keskel.
- 10.18 Originaale ja miniatuure koos ei kanta.
- 10.19 Lindiga aumärke kantakse klasside järjekorras, kõrgemad eespool. Kohti loetakse rinna keskjoonest vasakule.
- 10.20 Rohkem kui nelja aumärki kõrvuti kandes asetatakse linnid serviti üksteise peale nii, et vähemalt pool linnidest on nähtav. Kõrgeim aumärk on pealmine.
- 10.21 Aumärke on lubatud kandja omal valikul kanda nii palju, kui mahub õla ja revääri vahele.
- 10.22 Aumärke kantakse üldjuhul ühes reas. Kaheksa kuni viieteistkümne aumärgi olemasolul kantakse märke kahes reas.
- 10.23 Soovitav on aumärgid kinnitada ühtsele alusele.
- 10.24 Juhul kui lindiga aumärgi kandmine statuudi kohaselt on vastuolus siinse eeskirjaga, tuleb lähtuda siinsest eeskirjast.

Teenetemärgi ja selle asendusmärgi kandmine erinevatel riietustel

	Lindilõiked	Originaalsuuruses lindiga teenetemärgid	Lindiga miniatuurid	Rosettmärgid ehk rosetid	Butoonid ehk miniatuuri lindilõiked
Igapäevane tavavorm (ainult vormikuu)	Kantakse	Ei kanta	Ei kanta	Ei kanta	Ei kanta
Pidulik tavavorm (ürituse kutsel ka tume ülikond)	Kantakse vastavalt ürituse korraldaja teavitusele* (ürituse kutsel märke ei mainita)	Kantakse (ürituse kutsel on kirjas aumärgid, teenetemärgid)	Ei kanta	Ei kanta**	Ei kanta
Õhtuvorm (ürituse kutsel ka frakk, õhtukleit)	Ei kanta	Kantakse pidulikul sündmusel, kus osaleb Vabariigi President*** Võib kanda, kui ürituse kutsel on kirjas au- või teenetemärgid või kui märgi kavaleril miniatuurid puuduvad	Kantakse pidulikul sündmusel, kus Vabariigi President ei osale	Ei kanta****	Ei kanta

Muu tsiviilülikond	smoking	Ei kanta	Ei kanta	Võib kanda pidulikel juhtudel	Võib kanda ainult ühte rosetti ilma teiste märkideta.	Ei kanta
	tavaülikond, päevane ülikond, kostüümijakk	Ei kanta	Ei kanta	Võib kanda pidulikel juhtudel ja isiklikel tähtsatel sündmustel	Võib kanda iga päev, kuid ainult ühte rosetti ilma teiste märkideta	Võib kanda iga päev omal valikul mitut butooni, kuid ilma teiste märkideta

* Tumedal ülikonnal ei kanta.

** Tumedal ülikonnal võib kanda ainult ühte rosetti ilma teiste märkideta.

*** Õhukesest materjalist õhtukleidil võib originaalsuuruses lindiga teenetemärkide asemel kanda miniatuure.

**** Õhtukleidil võib kanda ainult ühte rosetti ilma teiste märkideta.

Lindiga aumärkide kandmise järjekord

- 10.25 Vabariigi Presidendi antavad riiklikud autasud (Vabadusristi aumärk, Riigivapi teenetemärk, Valgetähe teenetemärk, Kotkaristi teenetemärk, Eesti Punase Risti teenetemärk) – kantakse teenetemärkide seaduse kohaselt, kooskõlas teenetemärkide kandmise hea tavaga ning kõigist teistest teenetemärkidest eespool.
- 10.26 Kaitseliidu Valgerist I klass – kantakse peale Vabariigi Presidendi antavaid riiklikke autasusid.
- 10.27 Välisriikide riiklikud teenetemärgid, -ristid ja -medalid – kantakse vastavalt klassidele ning riikide prantsuskeelsete nimetuste tähestikulises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool.
- 10.28 Kaitseministeeriumi teeneteristid – kantakse vastavalt teeneteristi klassidele.
- 10.29 Teiste ministeeriumide lindiga aumärgid – kantakse vastavalt aumärgi klassile ja statuudile ning saamise ajalises järjekorras.
- 10.30 Kaitseväe ja Kaitseliidu aumärgid lindiga (v.a Kaitseliidu Valgerist I klass) – kantakse alltoodud järjestuses:

1.	Kaitseväe teenetemärk lahinguliste teenete eest (mõõkadega)			
2.	Kaitseväe teenetemärk kaitsealaste teenete eest			
3.	Kaitseväe teeneterist riigikaitsealaste teenete eest (endine Kaitseväe eriteenete rist)			
4.	Kaitseväe teeneterist eeskujuliku teenistuse eest (endine Kaitseväe eeskujuliku teenistuse rist)			
5.	Maaväe teenetemärgi Kuldrist (I klass)	Õhuväe teeneteristi I klass	Mereväe teenetemärk Mereväe Rist	
6.			Mereväe teenetemärgi Usk ja Tahe I klassi märk Kuldankur	
7.	Maaväe teenetemärgi Hõberist (II klass)	Õhuväe teeneteristi II klass	Mereväe teenetemärgi Usk ja Tahe II klassi märk Hõbeankur	Kaitseliidu Valgeristi II klass
8.	Maaväe teenetemärgi Pronksrist (III klass)	Õhuväe teeneteristi III klass	Mereväe teenetemärgi Usk ja Tahe III klassi märk Raudankur	Kaitseliidu Valgeristi III klass
9.	Kaitseliidu teenetemärk (väljaandmine on lõpetatud)			

10.	Kaitseväe peastaabi teeneterist
11.	Rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalenu medal (teenistusmedal) (endine Rahuvalvaja medal)
12.	Kaitseväe pikaajalise teenistuse medal
13.	Kaitseliidu teenetemedali eriklass (teenistusmedal)
14.	Kaitseliidu teenetemedali I klass (teenistusmedal)
15.	Kaitseliidu teenetemedali II klass (teenistusmedal)
16.	Kaitseliidu teenetemedali III klass (teenistusmedal)
17.	Mereväe NATO kontingendi medal (teenistusmedal)
18.	Vabadusvõitleja mälestusmedal (väljaandmine on lõpetatud)
19.	Mälestusmedal „10 aastat taastatud kaitseväge“ (väljaandmine on lõpetatud)
20.	Relvastatud Vastupanu Teeneterist (sisuliselt mälestusrist)
21.	Võidutule kandja medal (Kaitseliidu ülema poolt antav mälestusmedal)

- 10.31 Välisluureameti teenetemedalid – kantakse vastavalt medali klassile.
- 10.32 Teiste riigiasutuste aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ja statuudile ning saamise ajalises järjekorras.
- 10.33 Naiskodukaitse ning noorteorganisatsioonide Kodutütred ja Noored Kotkad aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ja statuudile ning saamise ajalises järjekorras.
- 10.34 Kaitseväe üksuste teenetemärgid lindiga – kantakse saamise ajalises järjekorras.
- 10.35 Kaitseliidu Kooli teeneteristid ja -medal – kantakse vastavalt statuudile.
- 10.36 Rahvusvaheliste organisatsioonide (NATO, ÜRO jne) aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool.
- 10.37 Eesti riigikaitseliste vabaühenduste aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras.
- 10.38 Välisriikide ametkondlikud aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool.
- 10.39 Välisriikide riigikaitseliste organisatsioonide aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool.
- 10.40 Välisriikide riigikaitseliste vabaühenduste aumärgid lindiga – kantakse saamise ajalises järjekorras.
- 10.41 Muude (usuorganisatsioonid, kohalikud omavalitsused jne) lindiga aumärkide kandmine vormikuuel on lubatud Kaitseväe juhataja loal. Neid aumärke kantakse riigikaitseliste vabaühenduste aumärkide järel ning saamise ajalises järjekorras.

Lindita aumärgid

- 10.42 Lindita aumärgid on struktuuriüksuste teenetemärgid.
- 10.43 Lindita aumärke kantakse kuni kaks märki vormikuu vasakul taskul üksteise all. Erandina võib ühte märki kanda lindilõigetest ülalpool, kui selle märgi kandmise kord nii ette näeb.

- 10.44 Lindita aumärke võib kanda koos lindiga aumärkidega.
- 10.45 Võrdsete aumärkide korral kantakse ülalpool selle väeliigi aumärki, mille koosseisus teenitakse. Teisi võrdseid aumärke kantakse saamise ajalises järjekorras, st hiljem saadud aumärki kantakse allpool.

Eri klasside teenetemärkide kandmise viisid

- 10.46 I klassi teenetemärk – suurpaela paremalt õlalt vasakule puusale ja tähte tava- või õhtuvormi vasakul hõlmal.
- 10.47 II klassi teenetemärk – risti (vappi) kaelas ja tähte tava- või õhtuvormi vasakul hõlmal.
- 10.48 III klassi teenetemärk – kaelas.
- 10.49 IV ja V klassi teenetemärgid, medalid (ristid) – tava- või õhtuvormi vasakul hõlmal.
- 10.50 Naised – suurpaela paremalt õlalt vasakule puusale, tähte üldistel alustel, kaelaristi (vappi) rinnal vasakul küljel põiksõlme seotud lindi küljes ning rinnal kantavaid riste ja medaleid rinnal vasakul küljel.
- 10.51 Teenetemärgi tähed (1–4) – kahe tähe kandmisel kinnitatakse tähed üksteise kohale (kõrgema teenetemärgi täht kõrgemale). Kolme tähe kandmisel kinnitatakse kõrgeima teenetemärgi täht kahe kõrvuti asuva tähe kohale. Nelja tähe kandmisel kinnitatakse neljas täht lisaks kolmele tähele kahe kõrvuti asuva tähe alla.
- 10.52 I klassi teenetemärgid – kantakse alati koos vastava tähega, sealjuures suurpaela kantakse vesti peal. Korraga kantakse ainult ühte suurpaela, asetades vastava teenetemärgi juurde kuuluva tähe teistest kantavatest tähtedest kõrgemale.
- 10.53 II ja III klassi teenetemärgid – kantakse üldjuhul ainult ühte vastava klassi teenetemärki korraga, asetades II klassi puhul vastava teenetemärgi juurde kuuluva tähe teistest sama klassi kantavatest tähtedest kõrgemale.
- 10.54 IV ja V klassi teenetemärgid – vasakul pool rinnal kantavad teenetemärgid.
- 10.55 Kotkaristi metallriste ja teenetemärkide medaliklassi märke kantakse nagu IV ja V klassi teenetemärke ning viimaste järel.
- 10.56 Sama aumärgi eri klasside aumärkidest kantakse ainult kõrgema klassi aumärki. Erandiks on Vabadusristi aumärk, Kotkaristi teenetemärk mõõkadega, Kotkaristi metallristid ning teenetemärkide medaliklassi märgid, mille puhul võib kanda kõiki saadud klasse.
- 10.57 Kõrgema klassi aumärke kantakse madalama klassi aumärkidest eespool. Erandina kantakse Vabadusristi kõigist aumärkidest eespool vaatamata klassile.
- 10.58 Välisriikide aumärke kantakse klasside järjekorras, sama klassi märgid riikide prantsuskeelsete nimetuste tähestikulises järjekorras.
- 10.59 Erandkorras võib selle välisriigi aumärgi asetada muudest välisriikide aumärkidest ettepoole nendel pidulikel puhkudel, mis on seotud selle välisriigiga.
- 10.60 Välisriikide lahinguriste on lubatud kanda muudest välisriikide teenetemärkidest eespool.
- 10.61 Kaelas kantav aumärk asetatakse õhtuvormi juures võimalikult kõrgele ristlipsu sõlme alla, kusjuures aumärgi lint katab ümber krae asetsevat kaelasideme osa. Piduliku tavavormi lipsul asetatakse aumärgi lint vormisärgi krae alla, kusjuures kaelarist asetseb võimalikult kõrgel lipsu peal (otse lipsusõlme all).

10.62 Õhtuvormil kantakse aumärke samal kõrgusel kui tavavormil.

Lindilõigete kandmise kord

10.63 Aumärgi lindilõige on vastava aumärgi lindiga kaetud 10 mm kõrgune ja 35 mm laiune alus, mis antakse aumärgi kavalerile koos aumärgiga.

10.64 Lindilõikeid kantakse tavavormil.

10.65 Lindilõikeid kantakse tavavormi vasaku tasku kohal nii, et lindilõike alumine serv jääb taskust 5 mm kõrgusele.

10.66 Mereväe vormikuuvel kantakse lindilõikeid kaeluseava alumise nurgaga ühel joonel.

10.67 Lindilõikeid kantakse tähtsuse järjekorras, kõrgemad eespool ja üleval. Kohti loetakse rinna keskjoonest vasakule ja ülevalt alla.

10.68 Lindilõikeid ei kanta koos aumärkidega. Erandina on lubatud kanda lindilõikeid koos kaelas kantava teenetemärgiga ilma nimetatud teenetemärgi lindilõiketa.

10.69 Lindilõikeid ei kanta pidulikul tavavormil nendel üritustel, kus tavavormi kantakse smokingut või frakki asendava vormiriietusena. Sellisel juhul kantakse pidulikul tavavormil aumärkide originaale.

10.70 Lindilõikeid ei kanta õhtuvormil.

10.71 Lindilõikeid on lubatud kanda kahel alljärgneval viisil:

Kuni 3 lindilõiget	Ühes reas
4 lindilõiget	Kahes reas: 1 ülemises, 3 alumises
5 lindilõiget	Kahes reas: 2 ülemises, 3 alumises
6 lindilõiget	Kahes reas: 3 ülemises, 3 alumises
7 lindilõiget	Kolmes reas: 1 ülemises ja 3 mõlemas alumises
8 lindilõiget	Kolmes reas: 2 ülemises ja 3 mõlemas alumises
9 lindilõiget	Kolmes reas: 3 igas reas
10 lindilõiget	Neljas reas: 1 ülemises ja 3 igas alumises
11 lindilõiget	Neljas reas: 2 ülemises ja 3 igas alumises
12 lindilõiget	Neljas reas: 3 igas reas
Üle 12 lindilõike	Analoogses asetuses

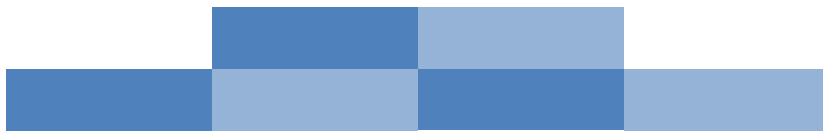
Kuni 4 lindilõiget	Ühes reas
5 lindilõiget	Kahes reas: 2 ülemises, 3 alumises
6 lindilõiget	Kahes reas: 2 ülemises, 4 alumises
7 lindilõiget	Kahes reas: 3 ülemises, 4 alumises
8 lindilõiget	Kahes reas: 4 ülemises ja 4 alumises
9 lindilõiget	Kolmes reas: 1 ülemises ja 4 mõlemas alumises
10 lindilõiget	Kolmes reas: 2 ülemises ja 4 mõlemas alumises
11 lindilõiget	Kolmes reas: 3 ülemises ja 4 mõlemas alumises
12 lindilõiget	Kolmes reas: 4 igas reas
Üle 12 lindilõike	Analoogses asetuses

Näide: 1 ülemises, 3 alumises

Näide: 2 ülemises, 3 alumises

Näide: 2 ülemises, 4 alumises

Näide: 1 ülemises ja 4 mõlemas alumises